

Stukken voor de Redactie
te zenden vóór den 15en
der maand aan :

G. D. DUURSMA,
Achter de Hoven 114 bis,
LEEWARDEN.

Redactie:

G. D. DUURSMA.
Prof. A. M. SPRENGER.

Girorekening
No. 133550 - ROTTERDAM.

Alle correspondentie te
richten aan het Secretariaat
Adres :

Mej. M. C. KARSTEN,
TERBORG.

Hoofdbestuur: CHR. DE RINGH, *Voorzitter*, Hilversum, van Ostadelaan 23;
Mej. M. C. KARSTEN, *Secretaresse*, Terborg; J. M. VAN DEN HOUTEN, *Penning-*
meester, Rotterdam, Mathenesserlaan 364; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de
Hoven 114 bis; Prof. A. M. SPRENGER, Wageningen, Hoogstraat 4.

PELECYPHORA'S.

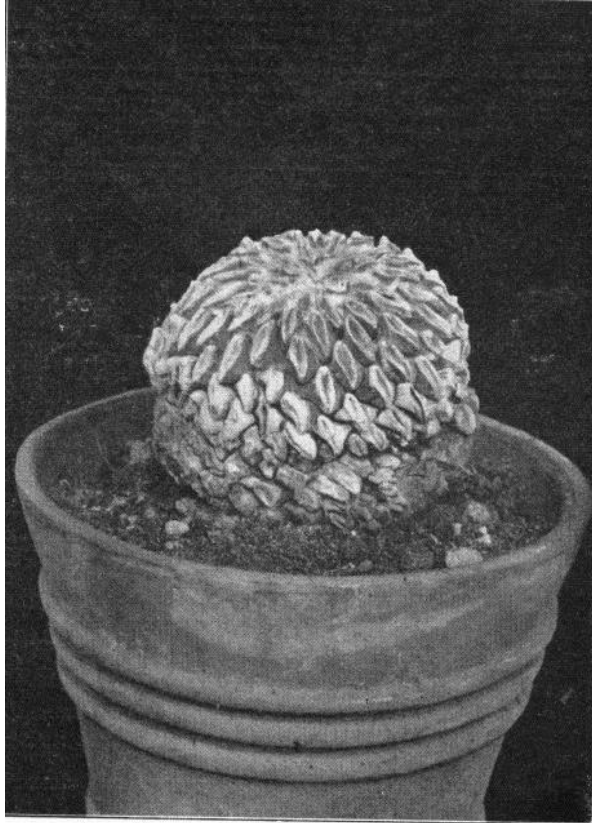
Een paar weken geleden ontvingen wij twee vragen over bovenstaande plant. De eene luidde: „Behoort Pel. pect. ook tot de Cactussen?” en de andere: „Misschien vindt U nog eens aanleiding om over Pelecyphora te schrijven, o.a. wat betreft het grondmengsel. Het viel mij op, dat Roth er vertelt, dat ze „Rüben wurzlen” hebben, die een leembodem verlangen. Schelle geeft op, dat ze in hun vaderland in kiezeltof voorkomen met 92 % kiezelzuur, soms op leemhoudende kalkbodem, terwijl ik in een oud Succulenta-nummer een mededeeling van J. Gaszer uit Zurich aantref, die vertelt, dat ze oorspronkelijk in zuivere veengrond groeien. Wat is nu waar? Ik beschik nog niet over andere uitvoerige werken, terwijl het onderwerp mij interessant genoeg lijkt.”

Ook ons lijkt het wel de moeite waard een artikel over deze planten te geven, te meer, daar Mevrouw Crommelin te Delft ons in staat stelde er een duidelijke foto, naar een exemplaar uit haar mooie verzameling, bij te voegen (waarsch. *P. aselliformis*).

Het geslacht *Pelecyphora* (welke naam wij door „bijl-cactus” kunnen vertalen) is na verwant aan het geslacht *Mamillaria*. Volgens het systeem van Prof. Schumann omvat het twee soorten, n.l. *P. aselliformis* Ehrbg. en *P. pectinata* K Sch. In Förster's Handbuch der Kakteenkunde 2e Aufl. (1885) wordt *P. pectinata* als een varieteit van *P. aselliformis* beschouwd en vermeld als *P. asellif. var. pectinifera* Hort. Door Britton en Rose wordt

laatstgenoemde tot een afzonderlijk geslacht gerekend en door hen *Solisia pectinata* genoemd.

Pelecyphora aselliformis Ehrbg. is het langst bekend, zij werd in 1839 door von Ehrenberg in Mexico ontdekt en in 1843 door von Mohl beschreven. Zij ontving den naam „aselliformis” naar den eigenaardigen vorm der tepelvormige uitsteeksels, welke,

met de kleine doorntjes, veel op de beruchte pissebedden of keldermotten gelijken. Dicht bij den top der plant verschijnen de bijna 2 c.M. groote purperroode bloemen.

Pelecyphora pectinata K Sch. gelijkt uiterlijk veel op de voorgaande soort; van de 2½ c.M. groote bloemen zijn de buitenste bloembladen geelachtig groen, de volgende rose met olijfgroene middelstreep, en de binnenste rose met meer helder gekleurde rand en donkerder rugstrepen.

De Pelecyphora's worden in onze verzamelingen niet algemeen aangetroffen en bijna zonder uitzondering als importplanten. Zij groeien langzaam en blijven in den regel niet lang in leven. Alleen wie over een warme kas beschikt, zoodat ze 's winters een constante temperatuur van ongeveer 10 graden Celsius kunnen krijgen, zal er eenig succes mede hebben. Wie niet over zo'n gunstige overwinteringsplaats beschikt, doet beter zich deze Cactussen niet aan te schaffen, er zijn genoeg andere soorten, welke zich met minder tevreden stellen en desondanks goed groeien en mild bloeien. Bovendien zijn de Pelecyphora's duur en kan men voor hetzelfde geld meer planten koopen welke grooter levenskansen bezitten en langduriger voldoening schenken.

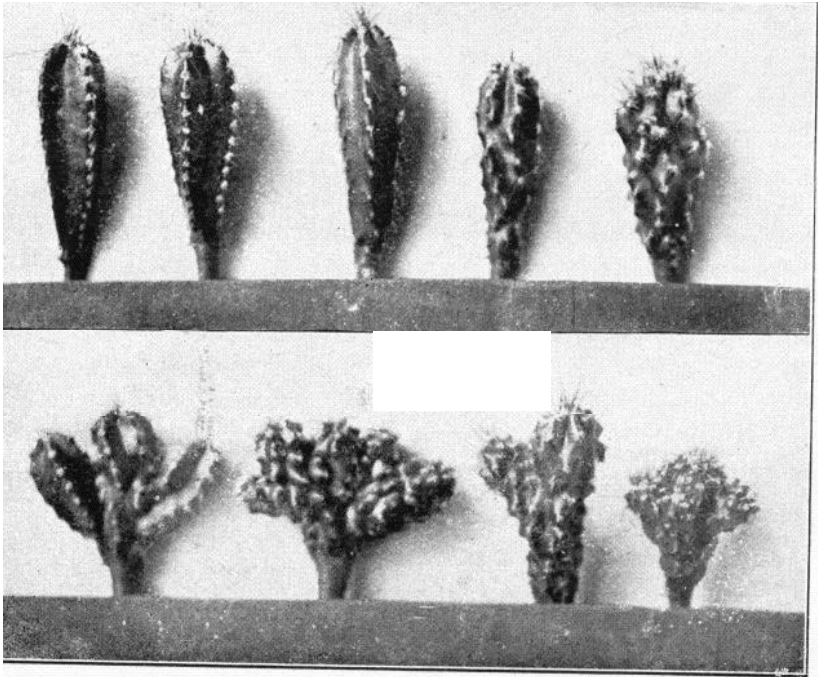
Wat de behandeling en het grondmengsel betreft, hierover kunnen wij niet uit ervaring spreken, daar wij deze soorten nimmer kweekten. In de literatuur is er ook weinig over te vinden, behalve wat de vraagsteller reeds uit Rother en Schelle aanhaalde. In het Monatschrift fiir Kakteenkunde 1920 pag. 49 vinden wij nog een mededeeling van J. Bennekenstein, die schrijft, dat het aardmengsel, evenals voor *E. cactus myriostigma*, *E. capricornis*, *E. ornatus* en wit bedoornde *Mamillaria's* (*M. Parkinsonii*, *M. candida* en *M. micromeris*) een magere, uit veel grof zand en stukjes tufsteen en houtskoolbrokjes vermengde aarde moet zijn. Verder wordt aanbevolen ze in dunwandige potten te zetten en deze geheel tot den rand te vullen, zoodat het overtollig gietwater niet in den pot blijft staan, doch direct kan wegvloeien.

G. D. D.

NOG EENS DE *CEREUS* SP. VAN MONACO.

Reeds in het Octobernummer van 1925 bracht ik deze soort ter sprake, naar aanleiding van een *Cereus*vrucht, die ik uit Monaco ontvangen had, doch waarvan ik den naam moest opmaken uit een, wat later bleek, foutieve beschrijving. Het wonderlijke was, dat ik uit dit zaaisel een zoo groote verscheidenheid van vormen kweekte, als ik nog nimmer bij eenig andere cactussoort had waargenomen, terwijl ik zelf de zaden had uitgewasschen en dus volkomen zekerheid had, dat ze uit een en dezelfde vrucht afkomstig waren. Meerdere leden hebben toen eenige zaden van mij ontvangen, wat ik gemakkelijk doen kon, daar er niet minder dan 4400 in zaten en mijn eigen kweekgelegenheid niet op zulke

massaproductie is ingericht. In een nader artikel (van Dec. '25) kwam ik toen uitvoeriger op deze planten terug en was in dien tusschentijd na nauwkeurige vergelijking tot de overtuiging gekomen, dat we hier te doen hadden met *Cereus peruvianus*. Bij mijn eigen zaaisel was een aantal monstrositeiten van ongeveer 15 % anderen kregen een meer of minder hoog percentage hiervan, maar steeds vertoonden de zaailingen een groote mate van variabiliteit. Dit verschijnsel heeft meermalen de aandacht der liefhebbers bezig gehouden. In Succ. Nov. '26 komt de heer

Witte voor den dag met zijn ervaringen opgedaan met een andere *Cereus*soort doch dat denzelfden uitslag gaf. Sindsdien is de zaak blijven rusten. al heeft het voortdurend mijn aandacht gehad, dat zaad, oogenschijnlijk van normale planten afkomstig, soms de neiging tot abnormale vormen in zich draagt. Van mijn eigen vrucht weet ik trouwens nog niet of ze van een normale of monstrose plant afkomstig was. De vraag doet zich nu voor of monstrose planten bloeibaar zijn en of ze in dit geval ook rijp

zaad opleveren, en zoo ja, of hieruit uitsluitend monstrose planten of een gemengd zaaisel ontstaat.

Dat monstrositeiten bloeien, is reeds meermalen geconstateerd. Wat de Rotsactus betreft vonden we dit schitterend geïllustreerd in Koppers' Kakteenbuch, waar op pag. 21 een afbeelding voorkomt van een *Cereus peruvianus monstrosus*, die geheel met vruchten bezet is. „Pitahaya” staat eronder, en dit doet ons vermoeden, dat de opname gemaakt is ergens in Mexico, of althans in Amerika, waar de eetbare vruchten van deze *Cereus* onder dien naam bekend staan. Het vorig jaar mochten we in den Jardin Exotique te Monaco meerdere Cerei met vrucht zien, waaronder ook onze Rotsactus. In het voorbijgaan merken we op hoe aardig deze naam gevonden is, want inderdaad lijkt ze op een grillig blok rots. We hadden wel gaarne een enkele vrucht willen meenemen, maar de bewaking (en dat zal wel noodig zijn) is er van dien aard, dat er geen sprake van was. Zelfs fotografeeren wordt er niet toegestaan. Op een schriftelijk verzoek aan den directeur van plantsoenen te Monaco om ons voor wetenschappelijke doeleinden een vrucht van beide soorten af te staan, heb ik echter nimmer taal noch teeken vernomen. Aan zulke klanten hebben ze te M. waarschijnlijk geen behoefte. Toch is het wel jammer, want ik heb thans een sterk vermoeden, dat mijn vrucht van een monstrose *Cereus peruvianus* afkomstig is geweest, waardoor zich het eigenaardig gedrag der zaailingen op de meest eenvoudige wijze laat verklaren. Immers ook bij andere monstrose planten, zooals de bekende Hanekammen, komt steeds een zekere percentage normale planten voor.

Nog een ander bewijs, dat de Rotsactus bloeien kan, vonden we in Onze Tuinen van 11 Nov. '27 en wel in het artikel van den heer v. Laren waarbij een tweetal foto's behooren, eerstens van de normale *Cer. peruvianus*, die in den Hortus te Amsterdam vrij regelmatig ieder jaar bloeit en ten tweede een monstrose vorm van dezelfde soort op de kweekery van den heer C. W. Matthes te Breukelen.

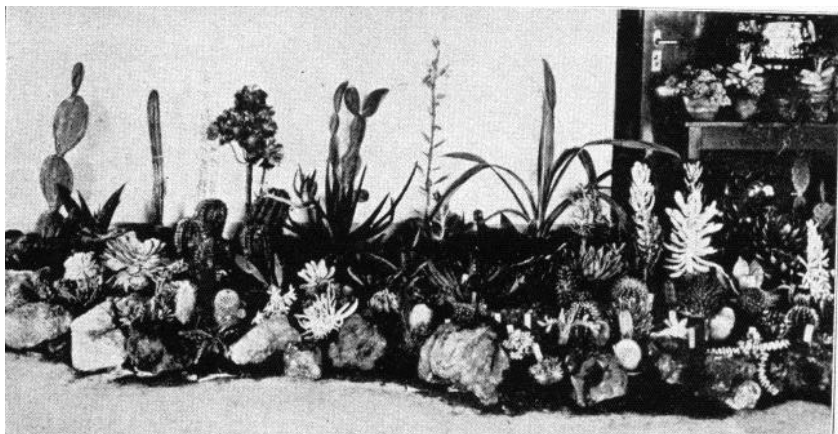
Deze was zoo vriendelijk ons mede te deelen, dat hij in het bezit is van twee groote planten der Rotsactus, die zeker meer dan 60 jaar oud zijn en waarvan één exemplaar in 1927 voor het eerst heeft gebloeid. Helaas is geen kunstmatige bestuiving toegepast. Het zou echter zeer de vraag zijn, of deze wat had opgeleverd, daar de bloemen der meeste Cerei op kruisbestuiving zijn ingericht.

Opgelost is de kwestie dus nog niet, maar een klein stapje zijn we toch alweer nader gekomen en we meenden dit hier te moeten memoreeren, om te laten zien, hoe een dergelijk vraagstuk moet worden aangepakt. Het zou in dit verband van het hoogste belang zijn, dat men dus eens nauwkeurige vergelijkende zaai-proeven kon nemen met zaad, dat zonder twijfel afkomstig is van een vrucht der monstrose vorm. Misschien is één onzer leden binnen afzienbaren tijd gelukkiger dan wij. Voor iedere mededeeling houden we ons aanbevolen.

V. D. H.

HET GROEPEEREN VAN SUCCULENTEN OP TENTOONSTELLINGEN.

Een vorigen herfst verraste ons geacht medelid de heer S. G. Kooist ra te Goënga ons met bijgaande foto. Op een fancy-fair te Sneek had de heer K. zijn fraaie collectie planten ter opluis-

tering ingezonden en de heer J. Jongstra, lid der firma E. Jongstra & Zonen te Leeuwarden, had ze tot een smaakvolle groep gerangschikt. Dat er op deze wijze van de succulenten een groote bekoring uitgaat, zal niemand ontkennen en uit ervaring is het ons bekend, dat menschen, die anders niet veel oog voor vetplanten hebben, moeten erkennen : „zoo zijn ze toch aardig”.

Het is natuurlijk niet ieders werk zoo 'n succulentengroep naar

behooren samen te stellen, daartoe is naast vakkennis en kennis van het materiaal ook veel smaak noodig. Maar toch, wie een weinig goeden smaak bezit, is heel wel in staat van een flink aantal succulenten iets goeds te maken. Juist de Cactussen met haar grillige vormen, en de Agave's, Aloë's en Echeveria's met haar mooie bladeren zijn daarvoor zoo heel geschikt. Hoofdzaak is, dat men, behalve op de grootte der planten, op goede contrasten let. De groote planten komen voor het meerendeel op den achtergrond, doch niet alle. Zoo hier en daar mag men ook gerust een flink ontwikkeld exemplaar wat naar voren brengen. De planten mogen niet als soldaten in de rij staan: doch de groepeerings moet los en bevallig zijn. Voor een groote Opuntia zette men b.v. een bolvormige Echinopsis of Echinocactus, voor een groote Cereusstem een breed vertakte Echinocereus of bonte Aloë. Wat de contrasten betreft, moet men vermijden, dat b.v. twee wollig behaarde Mamillaria's of blauw-berijpte Echeveria's dicht bij elkaar komen te staan, daar dan de kleuren elkaar verzwakken. Maar zet men deze kleurige plantjes vóór een donkergroene Agave of Euphorbia, dan komen licht en donker van beide planten het best tot haar recht. Ook kan men het effect aanmerkelijk verhoogen door zoo hier en daar een stukje rotssteen neer te leggen. Een klein donkergroen Cactusje of een eenvoudig Sempervivum-rosetje, dat uit zich zelf niet opvalt en in de menigte harer groote soortgenooten verloren gaat, valt, met een stukje witte rotssteen als achtergrond, onmiddellijk op. Evenzoo is het met kruipende of hangende soorten, welke, over een stuk steen heengelegd, haar bevallig schoon ten volle ontplooien. Men lette b.v. maar eens op Crassula perfoliata, rechts vooraan op de foto.

Teneinde te voorkomen, dat de voorste planten door het langs loopen van haar plaats zullen geraken, kan men de groep met een rij flinke steenen afbakenen, zooals op de foto duidelijk uitkomt. De rangschikking dezer steenen moet eveneens bevallig en los zijn, mag dus nooit het aanzien van een borstwering verkrijgen, wat de geheele groep zou benadeelen. Om de steenen te maskeeren kan men er zoo hier en daar een klein plantje tusschen zetten. Ook de potten moeten niet zichtbaar zijn, wat men voorkomt door ze in turfstrooisel in te graven. Voor men met het opbouwen van de groep begint maakt men dus eerst een ondergrond van turfstrooisel. Door dezen ondergrond niet overal even vlak te maken, maar eenigszins heuvelachtig, kan men een zeer

kunnen we zien, dat latere uitgaven prikken met aan elkander spiegelbeeldige afbeeldingen. Intusschen wil het ons voorkomen, dat de Opuntia plaat van de l'Obel naar een oorspronkelijke teekening is gemaakt. Een nog oudere afbeelding van een Opuntia noemden we reeds en wel die voorkomt in Clusius' Petit Recueil, dat is toegevoegd aan de Fransche vertaling van D od onaeus Crydeboeck. (1557). Deze houtsnede verschilt van alle overige, doordat ze geen bloemen vertoont.

In de oudste uitgaven van Dodonaeus van 1554 wordt nog niet over cactussen gesproken. We schreven reeds, dat beide boekwerken tot de groote zeldzaamheden behooren. Van de eerste uitgave van 1554, evenals van alle volgende drukken bevindt zich een exemplaar in de Provinciale Bibliotheek te Leeuwarden. Volgens een aantekening, welke er in staat is het het tweede bekende exemplaar. Het andere moet dan zijn in de Kon. Bibliotheek te Brussel. Voor wat de Fransche uitgave betreft, was Dr. F. W. T. Hunger te Amsterdam zoo vriendelijk ons te berichten, dat behalve zijn eigen exemplaar zich in ons land nog slechts twee andere bevinden en wel

één in de bibliotheek der Landbouw - Hoogeschool te Wageningen en één in de Bibliotheek Thysiana te Leiden. Ons mederedactielid Prof. Sprenger te Wageningen deed ons een reproductie van bedoelde Opuntia toekomen, welke hierbij is afgedrukt. Volgens de Bibl. Belgica zijn de afbeeldingen in dit werk geteekend door

Peter van der Borcht en gesneden door Antoine Bosch, ook wel genaamd Sylvius. Vrij vertaald staat er als opschrift boven: Afbeelding van de Indische vijgeboom, waarvan ik (d.i. Clusius) veronderstel, dat zij oplevert het „euphorbium van Jean Leon.”

Dat euphorbium zal' wel een naamsverwarring zijn met het echte euphorbium, het ingedroogde melksap van de Wolfsmelk, want in de Hollandsche uitgave staat hierover dat dit „vloeyt uit een boomachtigh ghewas, der Ferula zeer gelijk, dat op den bergh Athlas in Lybien bij Mauretaniën wast ende in die tijden van Jubas, coninck van Lybien eerst ghevonden is gheweest.” Aan dit ingedroogde melksap van *Euphorbia officinarum* heeft men langen tijd geneeskrachtige werking toegeschreven, wat ook vermeld staat in F. A. W. Miquel: *Leerboek der Artsenij-gewassen* (Utrecht 1859). die in dit opzicht een betrouwbare gids mag heeten, daar hij tevens een groot kenner der cactussen was.

Het reeds meermalen genoemde bloemboek van de Br y is geen Nederlandsch werk, doch een boek, dat in Frankfort aan den Main gedrukt is.

Er bestaan twee uitgaven en wel het *Florilegium novum*, dat in 1611 verscheen en de *Anthologia magna* van 1626. De cactusafbeeldingen uit het eerste zijn gereproduceerd in het reeds genoemde boekje : *Cactussen* door v. d. H. op pag. 7.

Nu zoeken we nog steeds naar een nog oudere afbeelding der *Opuntia* en wel die uit het boek van de Oviedo. Dr. Hung er schrijft ons, dat hem van dit werk in ons land geen exemplaar bekend is. Met de uitgave van dit boek is het wel een eigenaardige geschiedenis. Pas in 1783 verscheen het geheel compleet in 50 boeken, de eerste twintig boeken verschenen echter reeds in 1535 en daarvan komen in boek 7, 8, 9 en 10 de planten voor en zal zich dus ook de *Opuntia* moeten bevinden. Van het geheele werk is in 1851 een volledige nadruk verschenen en hiervan is een exemplaar aanwezig in de Koloniale bibliotheek in den Haag (van Galenstraat 14). Wie van onze Haagsche leden wil hier nu eens een onderzoek naar instellen?

LEVE DE ONAFHANKELIJKHEID !

Lezers, laat U niet afschrikken door dezen titel en laat hij U niet weerhouden dit artikel te lezen. Het is geen opruierig politiek artikel, dat ik U te lezen geef, want dat hoort niet in ons blad thuis ; slechts wil ik U de lotgevallen verhalen van twee succulenten, welke door de menschelijke hand gedwongen werden één te worden, maar waar één der beiden zijn onafhankelijkheid en persoonlijkheid behield, terwijl de andere te niet ging. We hebben allen wel in de cactuswereld gehoord over stekken, enten en oculeeren; zelfs transplanteeren komt in deze wereld voor. Bedenk dan ook daarbij, dat de menschheid deze handelingen heeft verzonnen, op het stekken na, dat we van de natuur hebben afgekeken.

Waarvoor we dergelijke kunsten uithalen, is me tot nogtoe een raadsel, maar zeker kan ik zeggen, dat we onze pleegkinderen er heusch niet mooier op maken. Wie van U zou nou graag met een hoofd van neef of nicht in de plaats van zijn eigen hoofd willen rondloopen? Of wie van U zou met armen van anderen willen pronken? U vindt 't misschien bespottelijk, dat ik zulke voorbeelden aanhaal? In 't geheel niet; wat doen wij anders met onze cactusplanten? We snijden den top van één der cactussen af en van andere snijden wij de basis af, plakken de beide soorten op elkaar en dwingen ze een eenheid te gaan vormen. Waarvoor? Een' kennis van mij, dien ik erover sprak, beweerde, dat dat gedaan werd om meer afwisseling te krijgen en den vormenrijkdom uit te breiden. Is de vormenrijkdom, dan niet groot genoeg, is de afwisseling, welke onder deze vormen bestaat niet duidelijk genoeg? Neen, dat is het niet: de mensch moet altijd critiseeren, moet zoeken en zelf scheppen, dat zit nu in zijn aard en daarom gaat hij zulke kunsten uithalen en bederft de natuurvormen met zijn kunstgewrochten.

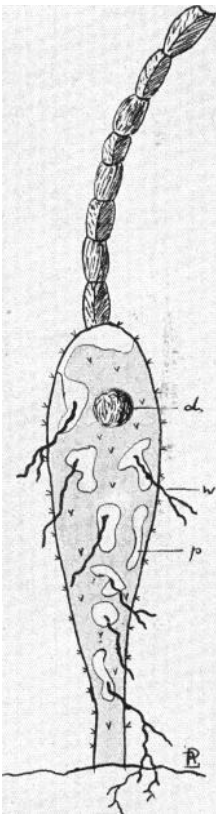
Ik dwaal af van wat ik U vertellen wil; ik was niet van plan U dit alles te zeggen, maar nu het er staat zal ik het maar laten staan.

Een der eerste vereischten ervoor, dat eenige cellen zich vereenigen tot een samengestelde eenheid is, dat er een zekere verwantschap moet bestaan tusschen die cellen. Deze verwantschap moet dan als band dienen, welke de celeenheden met elkaar verbindt. We noemen dat dan deftig „vegetatieve affiniteit“.

Wanneer we twee deelen van eenzelfde plant nemen, dan gaat zoo'n enting heel gemakkelijk, daar de cellen dan van één en dezelfde plant afkomstig zijn. Zijn de twee plantendeelen afkomstig van verschillende, in de plantensystematiek verwante planten, gaat 't vaak lastiger. Des te meer kans van goed slagen hebben wij, naarmate we nauwer aan elkaar verwante planten nemen uit de plantensystematiek.

Hierover zijn tallooze proeven gedaan en daarbij las ik er een, welke door Vöchting genomen was, welke ik U graag zou willen vertellen.

Vöc h ting nam proeven over enting van *Rhipsalis paradoxa*

op *Opuntia Labouretiana*. Hij had de *Opuntia* als basis genomen en entte boven op de schijf een twijg van de *Rhipsalis*. De proef gelukte uitstekend en Vöchting leefde 20 maanden in den waan, dat deze beide planten nu een eenheid hadden gevormd en zich als één plant gedroegen. Maar toen kwam de openbaring; het bleek geen physiologisch normale enting te zijn.

De *Opuntia* werd groezelig van kleur en hier en daar kwamen vochtdruppels (d) aan den schijf te voorschijn, terwijl andere plekken (p) weer doorschijnend werden. Een tijd later kreeg de schijf wortels (w) op verschillende plaatsen, welke eerst doorschijnend waren geworden. Vöchting onderzocht de *Opuntia* en het bleek, dat de schijf doorwoekerd was met de wortels van de *Rhipsalis* en veranderd in een gelatineachtige massa.

De *Rhipsalis* wilde geen gemeenschap met de *Opuntia* en ging om zijn persoonlijkheid te herwinnen, wortels vormen en leefde van de opgeloste zouten der *Opuntia*. Zelfstandig probeerde de

Rhizalis te worden, wilde weer onafhankelijk zijn en hij stuurde lange wortelkoorden uit naar alle kanten, om weer vasten voet te krijgen. Zoo traden enkele uit de opperhuid der *Opuntia* te voorschijn, zoekende naar voedsel: terwijl andere wortels loodrecht, dwars door de schijf waren gegaan en geland in de aarde. Deze wortels waren ruim 110 m.M. lang.

Twintig maanden lang heeft de *Rhizalis* voor zijn onafhankelijkheid gestreden om daarna te zegevieren.

Den Haag.

P. A. H. RIJKEBÜSCH JR.

SAXIFRAGA COTYLEDONE PYRAMIDALIS.

(Vereenv. spelling).

De Zaterdag voor Pinksteren is mijn mooiste vakantiedag. 's Morgens na het ontbijt loop ik de tuin eens rond om te kijken, wat ik vandaag nog doen zal. Dan kom ik aan de weg en blijf bij het hek uitkijken, of de post al in aantocht is met de krant.

Daar komt een hittenkar aan. O, ik zie het al. 't Is een bloemist uit Tiel, die er met een kar bloemen en planten op uit trekt. Mijn buurvrouw roept hem aan, ze vraagt naar de geraniums. die ze voor haar perk besteld heeft. Ze komt bij de kar en ik loop er ook heen.

Wat is dat, met die grote, hoge, witte bloem? Om hem goed te laten zien, neemt de baas hem tussen de andere planten uit. " 't Is een saxifraga", zegt hij, maar als buurvrouw de prijs hoort, vindt ze het wel wat veel.

„Neemt U hem niet” zeg ik, „dan wil ik er eens mooi mee wezen”. Voor 50 senten ben ik koopman.

Ik kom met mijn koopje achter het huis, voor het keukenraam en laat zien, wat ik gekocht heb. Mijn vrouw vindt hem mooi, maar zegt, dat het niet lang duren zal. Als hij uitgebloeid is, gaat hij dood. Dat ben ik met haar eens, maar wijs er op, dat er nog vijf spruiten aan zitten, dus dat we er in kunnen blijven.

Nu **moet** ik dadelik aan het werk. Eerst de pot afboenen en de jonge spruiten er af halen en oppotten, Als dat gebeurd is en de nieuwkoop voor 't raam staat, ligt de krant al lang op de **mat**.

Dinsdags na Pinksteren gaan we naar de stad, naar de markt. Onderweg komen we een dame tegen, een vetplanten liefhebster. Ze houdt ons staande. „Heeft U mijn gloria gezien, mijnheer ?”

„Ja, Mevrouw, ik zag ze toen ik langs Uw huis kwam, maar ik heb er ook een, nog wel met vijf spruiten.”

Op de markt drentelen we langs de kramen en komen bij het plantenhoekje. Daar wemelt het van „gloria's.” Jaap, een koopman in ongeregelde goederen, heeft er op de veiling in Lent een hele partij gekocht en nu worden ze aan de man gebracht. Ze moeten weg, een kwartje het stuk. Een poosje later krijgt men er zelfs twee voor.

Zo worden Tiel en omstreken volgestopt met bloeiende gloria's.

Nog een paar weken en de uitgebloeide plant kan naar de vuilnishoop.

.
Dit alles is bijna twee jaar geleden.

Van mijn vijf spruiten heb ik er twee weggegeven, de andere drie hebben in de kas staan kwijnen, tot ik verleden jaar op een buitenplaats de plant ontdekte op een rotspartij en de tuinman mij vertelde, dat ze winterhard was.

De twee, die nog over waren, werden toen ook gauw buiten gezet. Van de winter hield ik ze in de lege broeibak en nu beloven ze wat. Ze zijn flink uitgegroeid, 't zijn lieve planten, een aardige rozet met witte randjes langs de bladeren. Ze zitten vol spruiten. Zou dat er op wijzen, dat ze dit jaar bloeien willen, dat ze met Pinksteren mijn gloria zullen zijn ?

Ik hoop het.

B. **Th.** K.

LEZING VAN **DR.** J. P. LOTSY OVER ZUID-AFRIKA.

In het klein-auditorium der Leidsche universiteit, heeft Dr. J. P. Lotsy uit Velp Donderdagavond 2 Febr. een voordracht met lichtbeelden gehouden over de studiereis die hij en Dr. W. A. Goddijn, conservator aan 's rijks Herbarium te Leiden, naar Zuid-Afrika hebben gemaakt.

Spr. gaf eerst een geografisch overzicht van Zuid-Afrika, waarbij hij er o.m. op wees, dat de Noordenwind daar droogte en warmte aanbrengt, terwijl de Oostenwind vocht veroorzaakt. Dit heeft tot gevolg, dat zich in Zuid-Afrika, een hoogst eigenaardige plantengroei heeft ontwikkeld.

De reis is te Kaapstad begonnen en vandaar is men naar het Westen gegaan.

Dr. Lotsy begon met een paar plaatjes te vertoonen van planten,

die geheel aan het drooge woestijngebied zijn aangepast, o.a. *Welwitschia Mirabilis* en *Mesembryanthemum rhopallophyllum*, een zgn. vensterplant, die alleen de toppen van de bladeren aan de oppervlakte brengt.

Hierna beschreef spr. de altijd groene flora (*Macchia* genoemd) van het Kaapland, waarin voornamelijk *Erica's* en *Proteaceae* in groot aantal soorten voorkomen. Merkwaardig is, dat niettegenstaande het verbod wilde bloemen op de markt te verkoopen, men in den bloeitijd een ongehoorde rijkdom van *Erica's* en *Protea's* in de Addeleystreet te Kaapstad door Kaffervrouw-tjes te koop ziet aangeboden.

Uitvoerig besprak spr. vervolgens de daar veel voorkomende boom *Leucodendron argenteum* of zilverboom, waarvan spr. een paar takken in natura liet zien.

In de Karroo is de regenval gering. Het aspect van het landschap na een periode van droogte is dat van een dorre halfwoestijn. Na inval van regen, wordt het landschap geheel gemetamorphoseerd, doordat alle struikjes en planten zich plotseling tooien met een prachtige verscheidenheid van bloemen.

Uitvoerig stond spr. stil bij de *Cotyledon paniculata* (of boterboom) en de *Cotyledon Wallichii*, welke beide soorten, waar ze met elkaar in contact komen, een geheele reeks van bastaarden vormen. Van de primaire bastaarden is zaad meegebracht, en er is reeds gebleken, dat de nakomelingschap een groote splitsing te zien geeft.

De rivieren zijn in Zuid-Afrika bijna altijd droog, maar doordat de bodem eenigszins vochtig is, ontstaat een weelderige struikvegetatie, voornamelijk langs de rivierbeddingen. Deze struikvegetatie bestaat in hoofdzaak uit *Accacia Carroo*, ook wel *Accacia horrida* geheeten. Karakteristiek zijn de lange witte doorns, welke *accaciaboschjes* ondoordringbaar maken.

Hierna vertoonde spr. een typisch Zuid-Afrikaansch woud, het Knysna Forest, waar heden ten dage nog olifanten wonen. Bij de Outiniqua-bergen, die spr. vervolgens besprak, wees hij er op, dat aan de regenzijde een sterk ontwikkelde boschvegetatie voorkomt, terwijl de andere zijde van de berg geheel kaal is, met heel diepe kloven.

Groote wouden zijn in Zuid-Afrika thans niet te vinden. Wel wordt er beweerd, dat deze vroeger wel hebben bestaan, maar door het vele kappen en branden zijn verdwenen.

Spr. kan hieraan niet veel geloof hechten, althans dat groote wouden de Karroo bedekt zouden hebben, komt spr. zeer onwaarschijnlijk voor. Langen tijd hebben de onderzoekers verblijf gehouden in Botha Hill Hotel, en van daaruit hun tochten ondernomen. Een uitgebreid overzicht gaf spr. vervolgens van den plantengroei rond Botha Hill.

Spr. karakteriseerde de vegetatie als doornboschvegetatie, *Euphorbia's*, *Aloe's*, *Opuntia*, en nog vele andere stekelige gewassen groeien daar dooreen, dikwijls nog versierd door de welbekende klimgeranium, *Pelargonium peltatum*.

Vervolgens ging de reis door de Oranje Vrijstaat, waar vanwege de droogte aan botaniseeren niet viel te denken, naar Pretoria. waar zij de gasten van generaal Smuts waren, die ook een heele goede botanicus is en een enorme bibliotheek tot zijn beschikking heeft. Ook van de flora rond Pretoria gaf spr. een uitvoerig overzicht o.a. op de kopjes bij Irene, enkele foto's van *Barbacenia* of *Apenstaarten* en *Aloë pretoreënsis*. Verder noordelijk komt men in het Boschveld, waar o.m. typische schermboomen (*acacia's*) worden gevonden, waarin zich vaak zeer groote en samengestelde vogelnesten bevinden. In het Boschveld worden ook kopjes, van verschillende type aangetroffen onder meer, kopjes, die geheel herschapen schenen in een rotstui van *Euphorbia* boomen (*E. ingens*).

Hierna kwam spreker tot de quintessence van het onderzoek. Na eerst aan een kunstmatige bastaard (*Tragopogon*), de groote splitsing te hebben gedemonstreerd, aan de hand van platen, gaf hij een dergelijke splitsing in de natuur te zien van een bastaardvorming tusschen *Cotyledon terelifolia* en *Cotyledon coruscans*. Vervolgens liet spreker aan de hand van lantaarnplaatjes een gecompliceerd geval van bastaardeering zien tusschen *Euphorbia's* zonder stam en groote boom-*Euphorbia's*, waaruit bleek, dat tusschen *Euphorbia Coerulescens*, die op de flats (grazige vlakten) groeit, en *Euphorbia tetragona*, die alleen op hellingen voorkomt, alle mogelijke tusschenvormen ontstaan.

Hierna besprak spr. de bevolking van Z.-A.

N. R. Ct.

NATUURMONUMENTEN IN NEDERLAND.

Mag ik eens even Uw aandacht vragen voor een plan, dat ik sinds eenige weken met mij ronddraag? Uw aandacht en wel-

licht een beetje moeite? Laat ik U dan eerst eens wat vertellen van het ontstaan ervan, Ergens in de buurt van ons dorp Goedereede ligt de buurtschap Oostdijk. En toen ik pas hier woonde en er voor mijn werk moest zijn, trof mij dadelijk op het dak van een kleine schuur het gezicht van een groote kolonie *Sempervivum*, als een bouquet van groene sterren. Het was, wat de Duitschers „Hochsommer” plegen te noemen en mijn ontdekte kolonie toonde dat, door vanuit tal van haar sterreharten de ons welbekende witte en roze bloemtrossen, op hunne lange stelen uit te steken, zoodat zij wiegelden in den wind. Ik stond er een heelen tijd bij te kijken en de menschen, aan wien het schuurtje behoorde, vertelden, dat zij niet anders wisten, of het had er steeds zoo gestaan. Wel was het in den loop der jaren in omvang toegenomen. „Het was er al in Moeders jeugd” verzekerde mij een vrouw van in de vijftig jaren. Zonder overdrijving kunnen wij, meen ik, de leeftijd dezer kolonie dan ook op ruim vijf-en-zestig jaren stellen. Welk een tijd! – En dat voor een *Sempervivum*, die wij verzorgen als onze kinderen. – Deze hier had onze Grootvader kunnen zijn! – Eendracht maakt macht, dat zag ik ook hier weer eens ten duidelijkste bewezen. Want het was daar op den nok van het schuurtje voorwaar geen rustig plekje. Felle zon, plassende regen en niet te vergeten de winterstormen van onze Zuid-Hollandsche eilanden, dat alles en nog veel meer, hadden ze moeten doorstaan. En toch, in eendrachtigheid waren ze blijven leven. De sterretjes, naast elkander, broederlijk elkander beschermend tegen schadelijken invloed van ons lang niet zachte klimaat. En de kolonie groeide en bloeide ieder jaar! Weer komt de Zomer en wéér zal zij bloeien in al haar pracht.

Ik heb de menschen gevraagd, of zij er ook over dachten, om de planten te verwijderen, maar gelukkig bleken zij genoeg eerbied te hebben voor haar wondere groei en haar eerwaardigen leeftijd, om dat nooit te zullen toelaten.

Langzamerhand kwam nu ook mijn plan. Ik dacht n.l., zou dit nu het eenige plekje in Nederland zijn waar, op het gebied van succulenten, zóó ‘n klein natuurmonument bestaat? – Ik geloof van niet. Mijn plan is nu, om te trachten, een zoo volledig mogelijke lijst te krijgen van de vindplaatsen van zulke monumentale succulenten. Daarvoor heb ik natuurlijk hulp noodig en ik kan mij daarvoor niet beter wenden, dan tot U, die toch ook het

mooie hierin voelen kunt. — Komaan, helpt mij eens mee! Wie Uwer heeft op zijn zwerftochten niet eens zoo'n klein juweel van succulentengroei gezien? — Welnu, wanneer U mij even een klein berichtje stuurt, met den naam der plant, alsmede de vindplaats, dan kunnen wij in een der eerste nummers van het volgende jaar een groote lijst van door ons gevonden natuurmonumenten van Nederland plaatsen. Als de oogst goed is, wie weet, of het dan geen aparte lijst kan worden, met elk jaar een groot supplement, als bijvoegsel van ons maandblad. — En wie dan des zomers ergens heengaat zoeken even zijn lijstje en steekt het bij zich, want allicht komt hij langs plaatsen, waar dichtbij zoo'n bezienswaardigheid staat en die hij niet verzuimen zal, te gaan zien. Zoo léeren wij elkander! Zoo helpen wij elkander, zooals de *Sempervivi* doen. Eendracht maakt macht. Maar denkt er om, we moeten natuurmonumenten hebben. Voor gekweekte wonderen slaan we slechts advertenties of adreslijst op.

Onze opgaven moeten allereerst zijn van *niet* gekweekte, in de vrije natuur levende, planten. En dan moeten zij door uiterlijk of ouderdom of anderszins voor ons, succulentenliefhebbers, iets bijzonders, iets interessants hebben. En nu aan het werk. Zet Uw beste beentje eens voor en zendt mij spoedig vele brieven of briefkaarten!

Mijn adres is: J. de Clerq Zubli, Arts, Goedereede.

Ziehier tenslotte een voorbeeld voor het aangeven van een monument: ..

Sempervivum Tectorum, kolonie van ongeveer 65 jaar oud.

Vindplaats: Goedereede, op schuurtje van Joh. Math. van Dam, Oostdijk D. 29.

Van den weg af gemakkelijk te zien.

Wie helpt er mee?

MEDEDEELINGEN.

Südwestafrikanische Lithopsarten.

Even na het verschijnen van het Aprilnummer van ons maandblad ontving ik van den Heer Graessner, Perleberg, nog een aantal exemplaren van bovenvermelde publicatie en was het mij alzoo mogelijk om alle aanvragers tevreden te stellen.

Een woord van dank aan den Heer Graessner voor het beschikbaar stellen van dit aardige boekje is hier zeer zeker op zijn plaats.

M. KARSTEN.

Ons premieboekje.

De oplage van „Onze Vetplanten van maand tot maand” van de hand van den Heer Duursma is totaal uitgeput. We konden zeer tot onzen spijt de meesten der sedert 1 Januari toegetreden nieuwe leden niet meer dit boekje aanbieden.

MUTATIES LEDENLIJST.

ADRESWIJZIGINGEN.

- M. Kroonen, **Dordrecht**, v h Eben Haëzerhof 9, thans Heysterbachstraat 9 rd.
 G. Fagel, Rotterdam, v h Beukelsweg 10 B, thans Mathenesserdijk 281 A.
 Mej. Th. E. Slis, v h. Rotterdam, Heemraadsingel 174, thans Ouddorp (Goeree), „Hoefijzer”.
 W. Verwaal, v h. Rotterdam, Blokmakersstraat 85 a, thans Rijswijk (Z.-H.), v. Vreedenburgweg 83.
 Ds. F. C. Bosboom, v h. Soest, Vosseveldlaan 23, thans Gelselaar [Gem. Borculo!. Ned. Herv. Pastorie.
 A. M. Söhngen, Wageningen, v h Marktstraat 3, thans Hoogstraat 67.
 Het adres van Mevr. J. H. van der Vlucht-Middelburg blijft Rotterdam, Esschenweg 35.

NIEUWE LEDEN.

- Mevr. H. M. Bosch, Amsterdam Z., de Laressestraat 51.
 Mevr. C. I de Vries-Robles, Amsterdam Z., Corn. Krusemanstraat 8a.
 J. F. Oewel, Leerling G. A. v. Swieten-Tuinbouwschool, Frederiksoord, p a Mej. Wed. Hoorn.
 A. Hoogendoorn. Hoorn (N.-H.), Achter de Vest 10.
 Mevr. L. de Boer-Oosthoff, Nieuwe-Schans, Bunderweg.
 G. Demink, Sassenheim, Beukenlaan 31.
 Jac. Tieland, Utrecht. Merelstraat 19.

UIT DE AFDEELINGEN.

Kring 's-Gravenhage en Omstreken.

Vergadering op Zaterdag 12 Mei 1928, des avonds 8 uur, in de bovenzaal van Café la Réserve. Korte Poten 3.

Agenda :

1. Opening.
2. Notulen vorige vergadering.
3. Huishoudelijk Reglement voor den Kring.
4. Eenige belangrijke mededeelingen.
5. Rondvraag.
6. Sluiting.
7. Ruilbeurs.

Den leden wordt nogmaals vriendelijk verzocht de door hen van belang geachte artikelen, voor het huishoudelijk reglement van den Kring, vooraf te willen for-

muleeren zoodat die direct ter vergadering kunnen worden onder het oog gezien.

Voor de ruilbeurs bestaat veel animo, men rekene daarop door het meebrengen van ruim en mooi materiaal.

J. J. E. VAN DEN THOORN, Secret.-Peningm.

Den Haag, Am. van Solmsstraat 80.

Kring Amsterdam en Omstreken.

Vergadering van Kring Amsterdam op Maandag 14 Mei, des avonds 8 uur in Gebouw „Koningin Wilhelmina“, Prinsengracht 1015.

Agenda ter vergadering.

Op dezen avond groote voorjaars ruil- en verkoopbeurs. Een ieder brenge dus zooveel mogelijk materiaal mede.

De kleine potjes zijn uitverkocht, er was niet gerekend op zooveel afname. Alleen middelsoort en groote zijn nog verkrijgbaar. Bij voldoende deelneme zal een nieuwe bestelling worden gedaan.

De leden welke hun afdeeleingscontributie nog niet betaald hebben, gelieven dit op dezen avond te doen.

H. WITTE, Secretaris.

Kring Amsterdam en Omstreken.

Excursie op Zondag 20 Mei naar de kweekerij van den heer M. Kloezeman te Watergraafsmeer, waar dan ongeveer 50 Phyllocactus-hybriden in bloei kunnen zijn. Bijeenkomst half tien op eindpunt lijn 5 nabij Schollenbrug. 12 uur terug.

H. WITTE, Secretaris.

RUILRUBRIEK.

Zaad van Phyllocactussen.

Voor de liefhebbers die een proef willen nemen met zaaien, stel ik gratis tegen vergoeding van porto beschikbaar phyllozaden. Deze zaden zijn door mij zelf gewonnen. Cactusvrienden die in ruil voor het zaad wat stekgoed willen zenden zullen mij zeer verplichten.

Tiel.

A. VAN MEERTEN.

Ter ruiling aangeboden tegen Cereus Jamacaru of eenvoudige Opuntia soorten: een paar jonge plantjes van Bryophyllum crenatum. Tevens beschikbaar 2 zaden van Ariocarpussoorten, deze gaarne in ruil voor een plantje van Echinocactus minusculus en E. Quehlianus.

Goedereede.

t. DE CLERCQ ZUBLI, arts.